EUROPOS CENTRINIS BANKAS

EUROSISTEMA

EUROPOS CENTRINIO BANKO NUOMONĖ

2012 m. gegužės 10 d.

dėl atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribojimo

(CON/2012/36)

Įžanga ir teisinis pagrindas

2012 m. balandžio 18 d. Europos Centrinis Bankas (ECB) gavo Lietuvos Respublikos finansų ministerijos prašymą pateikti nuomonę dėl Mokesčių administravimo įstatymo pakeitimo projekto (toliau – įstatymo projektas).

ECB kompetencija teikti nuomonę grindžiama Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 127 straipsnio 4 dalimi ir 282 straipsnio 5 dalimi ir 1998 m. birželio 29 d. Tarybos sprendimo 98/415/EB dėl nacionalinių institucijų konsultavimosi su Europos Centriniu Banku teisės akto projekto nuostatų klausimais[1] 2 straipsnio 1 dalies antrąja įtrauka, kadangi įstatymo projektas yra susijęs su mokėjimo priemonėmis. Vadovaudamasi Europos Centrinio Banko darbo reglamento 17 straipsnio 5 dalies pirmuoju sakiniu, Valdančioji taryba priėmė šią nuomonę.

1. Įstatymo projekto tikslas

1.1 Įstatymo projektu siekiama apriboti galimybę mokesčių mokėtojams vengti mokestinės prievolės įvykdymo, o konkrečiai – sumažinti: i) pajamų slėpimo, ii) įsigyto turto pagrindimo fiktyviais pajamų gavimo šaltiniais ir iii) mokesčių nemokėjimo riziką, kuri kyla, kai atsiskaitoma grynaisiais pinigais.

1.2 Įstatymo projektu mokesčių administratoriui suteikiama teisė tais atvejais, kai yra pagrįsta rizika, kad mokesčių mokėtojas, atsiskaitydamas grynaisiais pinigais, gali slėpti pajamas ar kitaip vengti mokėti mokesčius, jam apriboti galimybę atsiskaityti grynaisiais pinigais.

1.2.1 Konkrečiai, mokesčių administratorius turi teisę duoti nurodymą tam tikram mokesčių mokėtojui laikinai, iki vienerių metų, su juridiniais ar ūkinę komercinę veiklą vykdančiais fiziniais asmenimis atsiskaityti tik negrynaisiais pinigais.

1.2.2 Toks nurodymas gali būti duodamas, jeigu mokesčių mokėtojas arba mokesčių mokėtojo – juridinio asmens – vadovas buvo pripažintas kaltu arba jam buvo paskirta administracinė nuobauda dėl vieno iš šių įstatymų pažeidimų: i) apgaulingo ar aplaidaus apskaitos tvarkymo, ii) nusikalstamu būdu įgytų pinigų ar turto legalizavimo, iii) nelegalaus darbo, iv) darbo užmokesčio mokėjimo tvarkos pažeidimo, v) buhalterinės piniginių lėšų apskaitos taisyklių pažeidimo, vi)

1 OL L 189, 1998 7 3, p. 42.

neteisingų duomenų apie pajamas, pelną ar turtą pateikimo ir vii) mokesčių įstatymų pažeidimų. Nurodymas taip pat gali būti duodamas, jeigu yra pagrįsta rizika, kad mokesčių mokėtojas, atsiskaitydamas grynaisiais pinigais, gali slėpti pajamas ar kitaip vengti mokėti mokesčius.

2. Konkrečios pastabos

2.1 ECB pažymi, kad Sąjungos teisė reglamentuoja tik mokėjimų eurų grynaisiais pinigais apribojimus[2]. Tačiau siekdamas nuoseklumo, ECB mano, kad tikslinga įvertinti įstatymo projekto nuostatas atitinkamos Eurosistemos praktikos kontekste.

2.2 ECB pažymi, kad įstatymo projektas atitinka Sąjungos teisę[3], ypač Tarybos reglamento (EB) Nr. 974/98 19 konstatuojamąją dalį, kurioje nustatyta, kad „dėl visuomeninių priežasčių valstybių narių nustatyti mokėjimų banknotais ir monetomis apribojimai neprieštarauja euro banknotų ir monetų, kaip mokėjimo priemonės, statusui, jeigu egzistuoja kitos teisėtos piniginių skolų grąžinimo priemonės“. ECB pripažįsta, kad: i) be atsiskaitymų grynaisiais pinigais, Lietuvoje egzistuoja tokios kitos „teisėtos piniginių skolų grąžinimo priemonės“, ir ii) įstatymo projekto tikslas – kovoti su mokesčių vengimu – yra visuomeninė priežastis, nusverianti mokėjimų grynaisiais pinigais apribojimų poveikį.

2.3 Vis dėlto atsiskaitymų grynaisiais pinigais ribojimas turėtų būti proporcingas siekiamiems tikslams ir neturėtų viršyti to, kas būtina tokiems tikslams pasiekti. Bet koks siūlomų apribojimų poveikis turėtų būti kruopščiai pasvertas palyginti su viešąja nauda, kurios tikimasi iš siūlomų atsiskaitymų grynaisiais pinigais apribojimų. Be to, atsižvelgiant į tai, kad priemonės daro poveikį mažos vertės mokėjimams, kompetentingos institucijos turėtų užtikrinti, kad šių priemonių poveikis neviršija to, kas būtina tikslui – kovai su mokesčių vengimu – pasiekti.

Ši nuomonė bus skelbiama ECB interneto svetainėje.

Priimta Frankfurte prie Maino 2012 m. gegužės 10 d.

[parašas]

ECB Pirmininkas

Mario DRAGHI

---

2 Žr. 1998 m. gegužės 3 d. Tarybos reglamento (EB) Nr. 974/98 dėl euro įvedimo (OL L 139, 1998 5 11, p. 1) 19 konstatuojamąją dalį.

3 Žr. Nuomonės CON/2002/24 5 dalį, pakartotą Nuomonės CON/2010/36 2.3.2 dalyje ir Nuomonės CON/2010/79 2.2 dalyje. Visas ECB nuomones galima rasti ECB interneto svetainėje www.ecb.europa.eu.